

Бойка Цигова (София, България)

НОВО ПОСТИЖЕНИЕ НА ЯПОНСКАТА СЛАВИСТИКА

Шьоичи Кимура. *Увод в староцърковнославянския език*. Изд. „Хакусуй-ся“. Токио, 1985

Процесът на развитие на японската славистика през последните години се отличава с все по-ускорени темпове. Повече от тридесет труда на около петнадесет учени — литературоведи и езиковеди, можем да срещнем по страниците на редица списания, посветени на проблемите на славистичната наука. Между специализираните периодични издания по-интересни за нас са например: „Барукан Шьо-Азия Кенкю“ (Изследвания върху Балканите и Мала Азия), „Сурабу гаку роншо“ (Трудове по славянска филология), „Сурабу кенкю“ (Славистични изследвания), „Сурабу бунка кенкю“ (Изследвания по славянските култури) и т. н. Сред по-известните слависти като проф. Тацудя Мориясу, Бунджи Обунай, Шинобу Хишияма, Джуничи Сато (член на Международния комитет на славистите) е и проф. Шьоичи Кимура — вицепрезидент на същия комитет и автор на тук разглеждащата книга „Увод в староцърковнославянския език“.

Като изключим учебника на проф. Тошихару Огава „Граматика на староцърковнославянския език“, излязла през 1971 г., настоящият труд е едно от първите ценни научни пособия по старобългаристика в Япония. За период от тридесет години това е значителен успех, който идва да задоволи нарастващата необходимост от по-задълбочено практическо обучение. Както сам авторът отбелязва, книгата е предназначена предимно за студентите в японските вузове-русисти и за тези, които посещават специалните курсове за обучение по славянски филологии.

Книгата съдържа петнадесет страници увод, кратък граматически очерк, текстове от Зографското евангелие, Маринското евангелие, Асемановото евангелие, Синайския псалтир, изложени в раздел „Глаголически паметници“. Отделно като „Кирилски паметници“ са предста-

вени текстове от Савина книга, Супрасълски сборник. Тук накрая има, преведен на съвременен японски език, текст със заглавие „Щастливецът Григориус и ангела“. Всички текстове са придружени от кратки обяснителни бележки и речник. Приятно впечатление остава външното оформление на изданието, но не по-малко естетическо удоволствие изпитва читателят и когато прелиства страниците му.

По думите на самия автор той съвсем умишлено се е придържал към формата на изложение, предложена от Кирил Мирчев в граматическия му очерк „Старобългарски език“, тъй като смята това учебно пособие за образец в структурно отношение. Строго систематизирано са разглеждани въпросите на фонетиката, морфологията и в сравнително по-сбитата форма — на синтаксиса. Особено внимание се отделя на глагола и по-конкретно на категорията глаголно време.

В авторските си търсения Кимура е обзвувал с концепциите и на други известни учени в трудовете им от подобно естество (Лунт, Лескин, Бартула, Славински и др.).

Интерес представлява краткият обзорен екскурсе върху историята на възникването на старобългарския (в текста — „старославянски“) език и просветителската мисия на братята Кирил и Методий.

В нашата наука е прието на базата на неоспорими исторически и лингвистически доказателства Кирило-Методиевият език да се нарича старобългарски. Още от заглавието на разглежданата книга обаче, а сетне и от казаното в уводния раздел се убеждаваме, че Кимура разглежда старобългарския език, изхождайки от неговата историческа мисия. Придържал се е вероятно към факта, че езикът на първите български книги се нарича в старите

исторически паметници „язык словенски“, авторът приема термина „староцърковно-славянски“ и не достатъчно точно изяснява въпроса за неговата народностна принадлежност.

Като български диалект от втората половина на IX в. (книжовна форма на югозападните български говори) Кирило-Методиевият език наистина векове е „обслужвал“ в качеството си на официален църковен език много други славянски народности. Но тази негова функция е постфактум. И, струва ми се, не е много целесъобразно да се разглежда, разграничавайки се от народностното му определение. Особено щом се засяга въпросът за възникването на този език (стр. 17).

Още един момент в Увода предизвиква впечатление за известна несъобразност. В главата „Славянските езици“ авторът класифицира тези езици в три групи — източна, западна и южна (стр. 15). И четем, че към южната група се отнасят: „словашки (Словакия), сърбохърватски (Сърбо-Хърватия), македонски език (Македония) и български език (България)“

(с. 15). Оттук следва, че говорейки за „македонски език“, Кимура по същество се приобщава към неоснователната теза за съществуването на съответна народност, като подминава историческия факт, че по това време и териториално, и в езиково отношение България и Македонската област са една и съща народностна общност в границите на България.

Във всяко друго отношение уводният материал е добре научно обоснован и успешно въвежда читателя към граматическия анализ в книгата.

Трябва да подчертаем, че книгата на проф. Кимура е достоен принос в японската славистика. От друга страна, издаването на този труд в Япония (Издателство „Хакусуйшя“) внася свой дял в популяризирането на старобългарските книжовни паметници и изследванията, свързани с тяхното проучване, за популяризирането на научните изследвания, свързани с българската езикова история, както и за сравнителното изучаване на славянските езици в контекста на техния исторически развой.